

LÄRMILJÖN I FÖRSKOLAN

– FÖRSKOLLÄRARES SYN PÅ
UTFORMNINGEN AV INOMHUSMILJÖN SAMT
DERAS METODER

Grundnivå
Pedagogiskt arbete

Daniela Kandic Ahlin
Sofie Walter Fröjd

2024-FÖRSK-G001

HÖGSKOLAN I BORÅS

Program: Förskollärarytbildning för pedagogiskt verksamma, distansutbildning.
Svensk titel: Lärmiljön i förskolan - förskollärares syn på utformningen av inomhusmiljön samt deras metoder
Engelsk titel: The learning environment in preschool - preschool teachers views on the design of the indoor environment and their methods
Utgivningsår: 2024
Författare: Daniela Kandic Ahlin och Sofie Walter Fröjd
Handledare: Carina Peterson
Examinator: Dennis Beach
Nyckelord: förskola, pedagogisk miljö, lärmiljö, inomhusmiljö

Sammanfattning

I vår studie har vi undersökt hur förskollärare resonera kring utformningen av inomhusmiljön på sin avdelning. Vi har också undersökt om förskollärarna använder sig utav någon metod, eller inriktning vid utformningen samt hur de resonerar kring val av material till inomhusmiljön. I studien ger förskollärarna sin syn på strävan efter en anpassad miljö för varje barn men även hur de känner sig hindrade i sitt arbete på grund av lokalernas utformning, stora barngrupper och de resurser som de har att tillgå.

Syfte

Syftet med studien är att utforska hur några förskollärare resonerar kring utformningen av den pedagogiska inomhusmiljön.

Metod

I studien har vi använt oss utav kvalitativa metoder i form av semistrukturerade intervjuer tillsammans med observationer av respondenternas avdelningar samt self-report. Vi tillämpade oss utav bekvämlighets- och strategiskt urval vilket är baserat på hur många år varje respondent har arbetat som förskollärare. Detta för att få en bredare data till vår insamling samt intresset från oss studenter att kanske få se skillnader i respondenternas svar beroende på yrkeserfarenhet.

Resultat

Studiens resultat indikerar på att utformningen på förskolorna ser olika ut beroende på inriktning och resurser. Respondenternas syfte med förskolans miljö är att göra den lättillgänglig för alla barn, lärofylld och utmanande. Resultatet visar att det finns svårigheter för respondenterna när de utformar miljöerna och att det oftast är bristen på resurser, material och spridda åldrar i barngrupperna som gör det svårt. Studiens resultat indikerar att inomhusmiljön på förskolorna bör ses över och ges mer forskning kring utformning av miljön kombinerat med lärande.

FÖRORD

Vi vill framföra vår tacksamhet för personerna som bidragit till vårt examensarbete. Tack till våra respondenter som tog sig tiden att delta och gjort denna undersökning möjlig. Tack till vår handledare Carina Peterson som har guidat och gett oss konstruktiv feedback under skrivandets gång. Andra viktiga personer som haft en stor roll under vår studietid är våra familjer – ett stort tack för er förståelse, tålamod och stöd som ni gett oss under denna process.

Slutligen vill vi tacka varandra och oss själva för ett fantastiskt samarbete och drivkraft under denna roliga tid. Det har varit otroligt givande att ha en skrivpartner att reflektera med.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

INLEDNING	5
Syfte.....	5
Frågeställningar.....	6
BAKGRUND	6
Tidigare forskning och litteratur	6
Utformningen av inomhusmiljöer.....	6
Miljöns inflytande för barns utveckling och lärande.....	7
Tillgänglighet av material i inomhusmiljön.....	7
Miljön som den tredje pedagogen.....	8
Teoretiska utgångspunkter	9
Sociokulturella perspektiv.....	9
Proximal utvecklingszon.....	9
METOD	10
Val av forskningsmetod	10
Urval	11
Genomförande	11
Forskningsetik.....	12
Reliabilitet och validitet.....	13
Analys och bearbetning.....	13
RESULTAT	13
Rummens utformning	14
Miljöns inflytande för barns utveckling och lärande	15
Tillgänglighet av material och stationer	16
Miljön som den tredje pedagogen	17
Pedagogers resonemang kring utformningen av inomhusmiljön	18
Barns intressen speglar miljöns utformning	20
DISKUSSION	21
Resultatdiskussion	21
Förskolläraernas beskrivning kring utformningen av inomhusmiljön.....	21
Förskolläraernas utgångspunkt när de utformar inomhusmiljön.....	22
Metoddiskussion	23
Didaktiska konsekvenser	24

REFERENSER	26
BILAGA 1	28
BILAGA 2	29
BILAGA 3	31

INLEDNING

Som yrkesverksamma pedagoger i förskolan har vi fått intresse för och är nyfikna på hur förskollärare resonerar kring utformningen av barns inomhusmiljöer för att den ska bidra till upptäckande, utforskande och lärande. Genom att förskolor utformar tillgängliga inomhusmiljöer utifrån barnens intressen och läroplansmål ges barnen möjlighet att få inflytande, uppleva delaktighet och göra egna val efter sina förutsättningar vilket i sin tur skapar villkor för barnen att få känna tilltro till den egna förmågan. Med hjälp av material och hur miljön är uppbyggd frambringas vi situationer där barnen kan utvecklas och skapa meningsfulla relationer. Miljön och materialet kan ses som hjälpmedel i lärandet vilket tillsammans med pedagoger kan ge barnen en fulltalig utbildning.

Hur lärmiljöerna ska utformas framgår inte tydligt i Läroplanen för förskolan utan det är en tolkningsfråga. Detta gör att lärmiljöerna ser olika ut på olika förskolor. För att skapa bra, tydliga och lärorika inomhusmiljöer använder sig pedagoger av forskning, litteratur och av egna beprövade erfarenheter. Nilsson, Grankvist, Johansson, Thure och Ferholt (2018, s. 38) beskriver miljön och materialet som en central komponent i barns utforskande. För att implementera tillgängliga lärmiljöer skriver Lund (2024, s. 12) om den specialpedagogiska tillgänglighetsmodellen som utgår från tre delar för att alla barn skall kunna vara delaktiga i miljön och göra den lättillgänglig för alla. Dessa tre delarna är: pedagogisk, social och fysisk miljö. Författaren menar att används dessa tre delar kan vi ge barnen förutsättningar till ett lärande i en mer lättillgänglig och pedagogisk miljö. En annan viktig faktor som Lund (2024, s. 18) tar upp i sin litteratur är samsynen mellan oss vuxna gällande material och dess användning. Författaren skriver att om vi vuxna är mer i samförstånd ger vi bättre förutsättningar för barnen. För att få en samsyn i ett arbetslag krävs det att man samtalar om olika material, hur det skall användas och vilken plats det skall ha i miljön. Vi pedagoger är en viktig del i barnets miljö, inte endast för att lära ut och utbilda, utan även för att skapa undervisningstillfällen, spännande miljöer, anpassa material och ge barnen möjligheter till ett utforskande samt skapa en delaktighet i gruppen och på förskolan.

Miljön benämns i den sociokulturella förskolevärlden som *tredje pedagogen*, det innebär att miljön ska vara aktiv, kreativ och rik för att möjliggöra utforskande. Utifrån barnens intressen kan kreativa, utforskande och föränderliga miljöer skapas samt att pedagogerna kontinuerligt bör reflektera över vad miljön förmedlar och signalerar utifrån barnens perspektiv. Eriksson Bergström (2013, s. 17) beskriver att svenska förskolor under flera år har influerats av Reggio Emilia filosofin, och att dess syn på miljön ses som ständigt kommunicerande med individen. Detta innebär att de olika rummen i inomhusmiljön är tydliga och signalerar ut vad som förväntas av individen som är i rummet.

I denna studie kommer vi använda oss av olika varianter av begreppet miljö. Vi använder oss av De Jongs tolkning av begreppet miljö vilket omfattas av material, möbler, inredning samt lokaler (De Jong 2010 se Lund 2024, s. 11).

Syfte

Syftet är att undersöka hur några förskollärare resonerar kring utformningen av den pedagogiska inomhusmiljön.

Frågeställningar

- Hur beskriver förskollärare att de utformar inomhusmiljön?
- Vad beskriver förskollärarna att de utgår från när de utformar inomhusmiljön?

BAKGRUND

I detta kapitel kommer vi redogöra för tidigare forskning utifrån artiklar och litteratur samt teoretiska utgångspunkter för utformningen av inomhusmiljön.

Tidigare forskning och litteratur

Nedan kommer vi presentera tidigare forskning utifrån sex vetenskapliga artiklar gällande utformningen av inomhusmiljön i förskolan. Majoriteten av artiklarna är äldre då det varit svårt att hitta artiklar som varit någorlunda nya, men vi har ändå valt att använda oss av dem då vi fann de intressanta till vårt arbete. Således har vi även valt att presentera vad litteratur säger kring ämnesområdet.

Utformningen av inomhusmiljöer

Karlidağ (2021, ss. 327–342) har undersökt förskollärares syn kring utformningen av lärmiljöer genom semistrukturerade intervjuer. Resultatet lyfter fram några aspekter för en gynnsam inomhusmiljö: fysiska- och pedagogiska funktioner, tillgång till olika stationer såsom skapande, rollek, litteratur, naturvetenskap, musik och okodat material vilket innebär material utan en förutbestämd funktion. Karlidağ (2021, s. 336) belyser i sin studie hur dessa stationer kan användas för att möta barnen som individer och dess behov så att det gynnar deras utveckling. Vidare betonade deltagarna i Karlidağs (2021, s. 331) studie vikten av att lärmiljöerna skall dra till sig barnens uppmärksamhet genom att rummen är ljusa, rymliga och luftiga. Samt att lärmiljöernas ljus, ljud, ventilation, temperatur och renlighet var av stor betydelse för barnens välbefinnande.

Björklid (2005, s. 37) beskriver i sin kunskapsöversikt att lärandet i förskolan är ett formellt lärande vilket innebär att lärandet sker utifrån planering i riktning mot mål och det är i förskolan som barn möter denna typ av lärande för första gången. För att förskolans inomhusmiljöer ska kunna utformas mot förskolans läroplan är det viktigt att den är inbjudande, innehållsrik och tydlig. Det är viktigt att det skapas rum i rummen och att de olika miljöerna och rummen ska locka barnen till meningsfulla undersökande och upptäckande samt locka till lek. Westerberg och Vandermaas-Peelers (2021, s. 1262) studie visar på att en stimulerande lärmiljö är viktig för att barn ska ges möjlighet att delta i meningsfulla sammanhang som främjar lärande. För att detta ska bli möjligt behöver det finnas en balans mellan barns intressen och skrivelserna i styrdokument samt aktuell forskning. Björklids (2005, s. 38) kunskapsöversikt lyfter fram att respekten för barnet som individ behöver komma till uttryck genom utformningen av den pedagogiska inomhusmiljön. Genom att utforma inomhusmiljön utifrån barnens intressen kan barnen ges möjlighet att få vara i de olika rummen på sina villkor och kunna välja själv.

Björklid (2005, s. 27) menar att lärande är ett resultat av interaktion mellan personliga faktorer och miljöfaktorer. Björklid (2005, s. 29) beskriver att begreppet miljöfaktorer inkluderar fysiska, sociala och kulturella egenskaper. Vidare beskriver Björklid (2005, s. 29) att miljön kan vara *objektiv* – vilket innebär storlek, läge och samband med fysiska platser. Men författaren menar att miljön även kan vara *subjektiv* – som syftar till hur en enskild individ eller en grupp individer upplever den, exempelvis hur individen upplever rummet genom sina sinnesintryck. Karlidağs (2021, s. 331) resultat belyser också materialet- och miljöns

utformning som ska uppmuntra barn att utforska med alla sina sinnen utifrån barnens ålder och utvecklingsnivå. Enligt resultatet kan detta innebära att inomhusmiljön utmanar barnens kreativitet och nyfikenhet. Den pedagogiska miljön blir minst lika viktig för barnet och dess utveckling som hemmets omgivning då det skapar minnen samt utvecklar förmågor och beteenden i förskolan. Deltagarna i Karlidağs (2021, s. 331) studie ansåg att möbler anpassade till barnens fysiska egenskaper borde finnas och att dessa skall vara enkla att förflytta för att kunna skapa lärtillfällen för både individuella samt gruppaktiviteter. Möblerna skall även kunna anpassas efter barngruppens utveckling samt vara enkla att förflytta för att snabbt kunna förändra i miljön.

Miljöns inflytande för barns utveckling och lärande

Sandberg, Lillvist och Ärlemalm-Hagsér (2018, s. 97) redogör för i sin kunskapsöversikt att förskollärares uppdrag handlar om att rikta barns intresse mot nya innehåll och skapa samband mellan det som barnet redan kan och det som barnet kommer utveckla och att en avgörande komponent i undervisningen som utformas i förskolan är att ha en miljö som bör främja dialog och kunskapsutveckling. Karlidağs (2021, s. 333) studie visar att deltagarna lyfte fram att miljön ska inspirera till nyfikenhet i barnet och stötta barnets utveckling. Vidare lyfter Karlidağs (2021, s. 333) studie fram att deltagarna upplever en effektiv inlärningsmiljö där barnen ges möjlighet att uttrycka sig fritt och med detta möjliggöra för barnen att aktivt delta i inlärningsprocessen. Deltagarna i studien anser att förskollärare behöver vara medvetna om vad de vill att miljöerna ska signalera till barnen. Genom att medvetet utforma en miljö och skapa mötesplatser utifrån möblering och material på ett sätt som uppmuntrar till lärande och samspel.

Dahlberg och Åsén (2018, s. 260) lyfter fram i litteraturen att synen på lärande och kunskapandet handlar om att skapa förutsättningar genom att iscensätta sammanhang och miljöer för att individen ska ges möjlighet att tillägna sig kunskap. Karlidağs (2021, s. 333) studie visar på att barnen i olika stationer ges möjlighet att utveckla olika färdigheter och förmågor utifrån sina intressen och behov som tillåter barnen att upptäcka och uttrycka sig. Barns kunskapsutveckling bör inte ses som en färdig produkt utan som en process som konstant fortgår. Deltagarna i studien har en syn på att om pedagogerna har ett medvetet förhållningssätt, reflekterar tillsammans med barnen kring deras görande och skapar möjligheter för barnen att få samspela med omgivningen och miljön, ges barnen möjlighet att utvecklas.

Tillgänglighet av material i inomhusmiljön

Björklids (2005, s. 30) kunskapsöversikt visar att om barnen ska läras att ta ansvar för sin miljö bör de även på något sätt göras delaktiga i utformningen av den. För att skapa inflytande och delaktighet krävs det att de vuxna lyssnar in barnen. Genom att barnen görs delaktiga i processen skapas en ömsesidig respekt mellan vuxna och barn. Nordtømmes (2012, s. 319) resultat belyser att meningsskapande tar sig uttryck genom barns handlingar, dialog och interaktion med andra barn och vuxna samt att rummets utformning och materialet i det är en bidragande faktor till detta. Karlidağs (2021, s. 331) studie belyser att deltagarna lyfte fram tillgängligheten av olika stationer på avdelningen för att bredda barnens inlärningsupplevelser. Vidare lyfter deltagarna i Karlidağs (2021, s. 334) studie fram att vid utformning av olika stationer på avdelningen bör man planera utifrån skapande, rollek, litteratur, naturvetenskap, musik och möjlighet till okodat material. Deltagarna påvisar vikten av att förskolor har tydliga stationer med tillgängligt material. Genom att pedagoger gör uppdukningar av material innan barnen får tillträde till rummet ger detta en signal om vad som förväntas av barnen.

Sheridan, Pramling Samuelsson och Johanssons (2009, s. 240) studie lyfter fram vad som karaktäriserar låg respektive hög kvalitet av de deltagande förskolornas lärmiljöer. De största skillnaderna som framgick i deras tvärsnittsstudie var pedagogers förhållningssätt till lärmiljöerna samt hur de kommunicerar, samspelar och bemöter barnen. Sheridan, Pramling Samuelsson och Johanssons (2009, s. 242) studie visar att de förskolor som bedömdes ha hög kvalitet lyssnade pedagogerna in barnen, gjorde dem delaktiga samt hade ett tillåtande klimat som präglades av kommunikation, interaktion och dialog mellan barn och vuxna. Miljön utformades för att vara rik på material, stimulans och utmaningar som bidrog till att barnen fick möjlighet till inflytande och delaktighet vilket pedagogerna i studien menade bidrog till barnens utveckling och lärande. De Jong (1996 se Björklid 2005, s. 38) menar att förskolors lokaler måste ha barns perspektiv i åtanke samt att deras utveckling tas som utgångspunkt. Den pedagogiska inomhusmiljön måste ha en plats för alla individer där de kan välja vad de vill göra, exempelvis om de vill leka eller vara ifred. Barnen måste ges möjlighet att själva få välja. Nordtømme (2012, s. 318) belyser i sin studie vikten av att det fysiska rummet bör erbjuda olika nivåer av lek och integration. Detta ger barnen möjlighet till att observera andra barns lek samt att delta på sina egna villkor och få avskildhet om barnet vill ha det.

Miljön som den tredje pedagogen

Dahlberg och Åséns (2005 se Eriksson Bergström 2013, s. 17) studie visar att svensk förskola under de senaste 20 åren har influerats av Reggio Emilia filosofin. Denna filosofi innebär enligt Dahlberg och Åsén (2005 se Eriksson Bergström 2013, s. 17) att förskolor arbetar utifrån ett förutbestämt arbetssätt och att miljöerna ska fungera som en tredje pedagog genom att de bland annat är estetiskt utformade och stimulerande utifrån barnens och individernas intressen och behov. Dahlberg och Åséns (2012 se Eriksson Bergström 2013, s. 17) studie redogör för begreppet *miljön som den tredje pedagogen* som ett talesätt vilket innebär att miljön ska ses som aktiv och föränderlig. Även Karlidağs (2021, 331) samt Björklids (2005, s. 39) studie lyfte fram materialets tillgänglighet och lättåtkomlighet på barnens nivå för att uppmuntra dem till att göra fria och självständiga val. Miljön bör vara utformad så att barnen inte behöver be om hjälp. Genom att pedagoger utformar självinstruerande miljöer ges barnen möjlighet att tro på sig själva och inte behöva vara beroende av de vuxna i sitt utforskande och upptäckande.

Den miljö som barnen befinner sig i ger dem ständigt olika intryck. Westerberg och Vandermaas-Peelers (2021, s. 1262) studie visar att miljön bör vara utformad så att den bidrar till och är gynnsam för sociala interaktioner och utmaningar som främjar barns nyfikenhet. Vidare lyfter Westerberg och Vandermaas-Peeler (2021, s. 1263) fram i sin studie att en inomhusmiljö blir som en tredje pedagog när miljön är lyhörd för barnens frågor och intressen samt ger barnen verktyg och bygger på deras erfarenheter för att de ska kunna genomföra bland annat hypoteser och det dem tänker. När miljön utformas ska utgångspunkten vara barnens behov och intressen som förskollärare kan ta del av genom bland annat observationer. Därför kan en miljö aldrig förbli detsamma om den ska utgå från den aktuella barngruppen. Dahlberg och Åsén (2018, s. 261) beskriver i sin litteratur att en miljö bör sända ut signaler om vad som förväntas ske i den genom att rummet kommunicerar med oss. Vidare framhäver Dahlberg och Åsén (2018, s. 261) att miljön inte bara ska inspirera barnen till tankar och känslor utan även handling, skapande och ett aktivt utforskande och lärande.

Teoretiska utgångspunkter

Vi kommer nedan att presentera teoretiska utgångspunkter och redogöra för det sociokulturella perspektivet samt beskriva begreppen proximal utvecklingszon och hur dessa delar tillsammans beskriver hur förskolans inomhusmiljö kan utformas.

Sociokulturella perspektiv

I de sociokulturella teorierna ser man samband mellan människors interaktion med varandra och de redskap som används menar Jensen och Kranmo (2010, s. 58). Vidare skriver Jensen och Kranmo att en sådan teori kan vara bra att använda när man vill se ett kunskapsbyggande och ett meningsskapande mellan barnen. Vygotskij menar att det är sammanhangen mellan redskapen, personer, kultur och historia som är grunden i teorin skriver Jensen och Kranmo (2010, s. 58). Enligt Vygotskij blir de vuxnas deltagande, miljön och resurserna avgörande för hur lärandet i leken skall utvecklas i barngruppen eller hur dessa tre pelare kan integreras och bilda en helhet i lärandet skriver Pramling Samuelsson och Asplund Carlsson (2014, s. 230). Författarna skriver vidare att det enligt Vygotskij blir lärarens förmåga att rikta barnens fokus mot rätt objekt som blir avgörande för barnets lärande och lek.

Åberg och Lenz Taguchi (2018, s. 176) menar att det är pedagogers ansvar att skapa meningsfulla sammanhang och miljöer för att barnen ska kunna använda alla sina förmågor och kommunicera på flera olika sätt. I likhet med Åberg och Lenz Taguchi (2018, s. 176) beskriver Vikingsen (2020, s. 30) att rummets utformning, material och användning bör vara föränderligt utifrån barnens växlande nyfikenhet och intresse. Vidare beskriver Björklid (2005 se Vikingsen 2020, s. 28) att oengagerat intryck såsom dålig ordning- och städning kommunicerar ett negativt budskap om bristande omsorg, vilket i sin tur påverkar sociala interaktioner. Genom att miljön ses som föränderlig och att pedagoger skapar meningsfulla sammanhang utifrån barnens intressen kan den möta olika barns behov och öppna upp för samspel och positiva sociala interaktioner där barnen kan inspireras och lära av varandra.

Proximal utvecklingszon

Säljö (2023, s. 122) beskriver att Vygotskijs redogörelse av begreppet utvecklingszon betonar ojämligheten i de båda aktörernas kunskaper, det vill säga att den mer kompetente vägleder den mindre kompetente. I förskolan uppmuntras barnen att ta stöd av varandra för att lära sig, pedagogernas uppgift är också att finnas som ett stöd för att främja barnets utveckling på olika sätt utifrån individens förutsättningar och kunnande. Genom att samspela med människor som har en högre kompetens kan man nå upp till sin nästa möjliga utvecklingsnivå, sin *proximala utvecklingszon* skriver Pihlgren (2017, s. 32). Vidare beskriver Pihlgren (2017, s. 32) att man som individ behärskar en del kompetenser och kunskaper men att man inte riktigt kan nå sin fulla potential utan hjälp. Genom att samspela med mer kunniga personer skapas förutsättningar för att ta ett språng i sin utveckling skriver Pihlgren (2017, s. 32). Genom samspel och utmanande undervisning förekommer vi barnet i dennes utveckling menar Vygotskij vilket gör lärandet till den viktigaste delen för barnets progression. Sandberg, Lillvist och Ärlemalm-Hagsér (2018, s. 96) skriver att när leken får en central plats i undervisningen kan detta generera till en proximal utvecklingszon. Sandberg, Lillvist och Ärlemalm-Hagsér (2018, s. 96) menar att barn och pedagoger som är skickligare inom ämnet kan utmana barnet i leken vilket i sin tur ger barnet nya erfarenheter som gynnar dennes lärande. Säljö (2023, s. 122) menar att de sociokulturella förutsättningarna, både miljön och omgivningen, bidrar till att individens utveckling driver åt ett visst håll. I likhet med Säljö (2023, s. 122) beskriver Vikingsen (2020, s. 28) att iscensätta fysiska miljöer är att faktiskt omsätta omsorgen för barns utveckling och

lärande i form av rum och material. Genom att pedagogerna skapar utmanande miljöer utifrån material, medforskande pedagoger och barnen själva ges möjligheter till att utvecklas vidare i sitt kunnande.

Åberg och Lenz Taguchi (2018, s. 98) beskriver att det handlar om att pedagogerna lyssnar in barnen och tolkar deras tankevärld, på så sätt kan det hjälpa pedagogerna att skapa meningsfulla och spännande sammanhang för lärande möten tillsammans med barnen. I likhet med Åberg och Lenz Taguchi (2018, s. 98) beskriver Vikingsen (2020, s. 27) att den fysiska miljön har en avgörande roll för dem pedagogiska relationerna, samt att hur rum och material utformas påverkar relationer barn emellan och mellan barn och vuxna. Genom att pedagoger försöker närma sig barnens tankar och lyssnar in dem kan miljön utformas och gestaltas som skapar möjlighet för barnen att skapa sig nya erfarenheter som i sin tur gynnar deras utveckling.

METOD

I detta avsnitt kommer vi att redogöra för vilka metoder vi valt att använda oss utav, hur urvalet av respondenterna gick till och hur studien utföll. Vi kommer även att redogöra för forskningsetiska principer och trovärdigheten av resultaten. Slutligen kommer analys och bearbetning av data att presenteras.

Val av forskningsmetod

Studien utgår från en kvalitativ metod utifrån vårt syfte som var att få syn på förskollärares resonemang kring utformningen av den pedagogiska inomhusmiljön. Christoffersen och Johannessen (2012, s. 83) menar att kvalitativa metod är den mest använda metoden för att samla in data, men som också möjliggör för djupare och utförliga beskrivningar.

För att få svar på hur förskollärare utformar den pedagogiska lärmiljön på avdelningen har semistrukturerade intervjuer samt observationer av respondentens avdelning används. Vi fick tänka om efter att vi planerat för att utföra alla intervjuer likvärdigt och i stället även använda oss av self-report intervjuer i vårt arbete då det var svårt att hitta tider som passade till en intervju. Self-report innebär att respondenterna fick intervjuformuläret skickat till sig genom e-mail för att själva besvara frågorna skriftligt. Respondenterna ville helst inte bli intervjuade efter sin arbetstid och vi studenter, som går denna utbildning på distans 100% och arbetar 80%, har inte många tillfällen över att intervjuas på. Vi valde att kombinera self-report och semistrukturerade intervjuer med observation för att få in den informationen som vi behöver för att få ett tillförlitligt resultat. Semistrukturerade intervjuer innebär att forskaren gör en uppställning med specifikt innehåll som skall beröras, men att informantens svar är fria skriver Patel och Davidsson (2021, s. 105). Genom att använda öppna frågor använder informanterna sig utav egna erfarenheter och svaren blir inte ledande menar Back och Berterö (2019, s. 168). Vidare skriver författarna att man kan få utförligare och mer fördjupade svar genom att ställa följdfrågor som är anslutna till informantens svar. Intervjun skall ljudinspelas skriver Back och Berterö (2019, s. 169) och därefter omskrivas där både informantens svar är med samt dina egna frågor. Författarna poängterar att informanternas svar skall skrivas ner ordagrant, även om meningarna inte är kompletta eller grammatiskt rätt.

När syftet är knutet till ett avgränsat geografiskt område så lämpar sig observation som metod skriver Christoffersen och Johannessen (2012, s. 67). Författarna skriver vidare att valet av plats som skall observeras är väldigt viktig och att denna plats synliggör den problemställning som

forskaren vill få svar på. Observationer av avdelningen kommer att ske som en *icke-deltagande-observatör* vilket Gold beskriver är en observatör som endast engagerar sig i samtal eller intervju men inte som deltagare i miljön. (Gold 1958 se Christoffersen och Johannessen 2012, s. 75). Genom observation kan forskaren tolka sin omgivning och använder alla sin sinnen skriver Christoffersen och Johannessen (2012, s. 66). Författarna beskriver vidare att alla dessa intryck gör att forskaren tar med sig egen kunskap, erfarenhet och upplevelse i sin tolkning av miljön. När intervjuerna genomfördes observerade vi miljöerna på respondenternas avdelningar. Genom att kombinera dessa två metoder anser vi att vi fick en bättre bild av hur respondenterna tänker i utformningen av miljön samt att respondenterna själva blev mer avslappnade.

Urval

Christoffersen och Johannessen (2015, s. 54) beskriver att strategiskt urval innebär att forskaren först bör tänka igenom vilken målgrupp som ska få ingå för att kunna samla in aktuella data och nästa steg är att välja ut respondenter utifrån denna målgrupp. Det är sex respondenter som deltar i studien. Respondenterna är utbildade förskollärare och alla är yrkesverksamma på kommunala förskolor i östra- och västra Sverige. Vi valde medvetet att endast använda respondenter med förskolläraryrket då det är förskollärares ansvar att utveckla pedagogiska inomhusmiljöer enligt förskolans läroplan. Då vi arbetar i olika kommuner valde vi att intervjua tre respondenter var. Vi valde att använda oss av bekvämlighets- och strategiskt urval, vilket innebär att vi har valt att intervjua förskollärare som är kända för oss sedan tidigare. Vi har även valt ut vilka förskollärare vi vill intervjua baserat på deras yrkesverksamma år som förskollärare. Vi har medvetet valt att skicka ut en förfrågan till dessa förskollärare på grund av deras varierad erfarenhet i yrket samt varierade erfarenheter av arbete med pedagogiska inriktningar. Detta eftersom vi vill få en spridning på våra respondenter och bredare data till vår studie för att kunna jämföra data. Christoffersen och Johannessen (2015, s. 57) beskriver att bekvämlighetsurvalet innebär att forskaren använder sig av det som är enklast och mest bekvämt, vilket är minst önskvärt. På grund av tidsbrist landade vi i att en kombination av strategiskt- och bekvämlighetsurvalet blev aktuellt för vår studie.

Genomförande

Då vi i föregående kurs arbetade tillsammans hade vi redan bestämt vilket ämnesområde vi vill skriva om samt vilken typ av metod som är mest aktuell för oss. Vi påbörjade processen kring artikelsökning till tidigare forskning och litteratur. Parallellt med detta kontaktade vi de sex förskollärarna som vi önskade delta i vår studie för att göra en intressekoll. De kontaktades genom e-mail där vi kunde ge dem en inblick i vad det är vi vill undersöka. Vid en andra kontakt med förskollärarna som nu skulle delta i vår studie skickades informationsbrev (se bilaga 1) och samtyckesblanketterna (se bilaga 2). Informationsbrevet beskrev mer utförligt om vårt ämnesområde och vårt syfte, medan samtyckesblanketterna informerade respondenterna om hur deras personuppgifter kommer behandlas i enlighet med GDPR samt att de behövde lämna medgivande och dessa blanketter behövde de även signera.

Christoffersen och Johannessen (2015, s. 86) lyfter intervjuguide som ett hjälpmedel för vilka nyckelfrågor och underfrågor som är aktuella för att få så utförliga svar som möjligt från respondenterna. Vi tog fram ett intervjuformulär (se bilaga 3) där det var både nyckelfrågor och

följdfrågor för att strukturera intervjuprocessen. Christoffersen och Johannessen (2015, s. 66) beskriver att observationer är en användbar metod där forskaren kan få direkt tillgång till det som undersöks. Vi hade planerat för att utföra intervjuer och samtidigt observera miljöerna för att förskollärarna skulle kunna tydliggöra sina svar genom att visa oss miljön, men på grund av tidsbrist behövde vi tänka om för att hålla oss till tidsramen. Därför blev det i stället en kombination av några intervjuer med observationer och self-report. Respondenterna hade blivit informerade genom informationsbrevet att intervjuerna skulle ljudinspelas, vilket vi även tydliggjorde för på plats innan intervjuerna startade. Intervjuerna utfördes på respondenternas avdelningar där vi kunde observera miljön och varade mellan ca 20–30 minuter. Respondenterna som deltog genom intervju men även genom self-report hade möjlighet att ställa frågor. Vi fördelade intervjuerna till tre respondenter var och på grund av geografiska anledningar kunde vi inte genomföra dem tillsammans, därför delade vi all data i ett online dokument direkt efter genomförandet för att kunna ta del av varandras material. Enligt högskolans rekommendationer laddades ljudfilerna från de inspelade intervjuerna upp på Canvas, vilket är den lärplattform som används av Högskolan i Borås.

Nedan presenteras en tabell av respondenterna, hur vi kommer benämna dem under resultatkapitlet, vilken typ av kvalitativ metod vi valt samt om- och vilken pedagogisk inriktning de arbetar utifrån.

Respondent	Pedagogisk inriktning	Typ av kvalitativ metod
F1	Reggio Emilia	Self-report
F2	Reggio Emilia	Intervju och observation
F3	Reggio Emilia	Self-report
F4	Läroplanen	Intervju och observation
F5	Gemensamt ställningstagande utifrån tydliggörande pedagogik	Intervju och observation
F6	Gemensamt ställningstagande utifrån tydliggörande pedagogik	Self-report

Forskningsetik

Löfdahl Hultman (2021, s. 34) lyfter några viktiga faktorer som studenter behöver förhålla sig till när undersökningar genomförs, det är de fyra forskningsetiska principerna som Vetenskapsrådet (2017) har fastställt. Vi kommer att utgå ifrån Vetenskapsrådets fyra forskningsetiska principer (2017) - *informationskravet*, *samtyckeskravet*, *konfidentialitetskravet* och *nyttjandekravet*. Informationskravet innebär att deltagarna informeras om studien och dess syfte och vad deltagandet innebär. Detta gjordes genom att vi mejlade vårt informationsbrev (se bilaga 1) direkt till de berörda förskollärarna. I detta mejl skickade vi även med en samtyckesblankett (se bilaga 2) där vi informerade om att intervjuerna kommer att spelas in och att deras deltagande när som helst kan avslutas, då detta är en del av samtyckeskravet. Konfidentialitetskravet innebär att intervjuerna kommer att hanteras anonymt och varsamt, det kommer inte finnas några skrifter eller frågor som på något sätt efterfrågar personliga uppgifter. Vi har även använt oss av ett online dokument för att minimera risken för att insamlad data ska komma bort. Vi har inte med förskolornas, -avdelningens eller respondentens namn i vårt slutarbete. Nyttjandekravet innebär att allt material vi samlat in från

intervjuerna endast kommer att användas i vår studie. Denna information har vi delgett våra respondenter och att de kan ta del av studien när den är färdigställd.

Reliabilitet och validitet

Christoffersen och Johannessen (2015, s. 21) framhäver att en grundläggande fråga i all typ av forskning är hur tillförlitliga data är. Vidare beskriver Christoffersen och Johannessen (2015, s. 21) att reliabilitet, även kallat tillförlitlighet, handlar om hur noggrann och exakt den insamlade data är, hur den har samlats in och bearbetats utifrån studiens syfte. Ett annat begrepp som ofta används tillsammans med reliabilitet är validitet. Christoffersen och Johannessen (2015, s. 22) beskriver begreppet validitet genom hur väl data representerar fenomenet och hur relevant den är. Vidare beskriver Christoffersen och Johannessen (2015, s. 22) att data inte utgör hela verkligheten, utan representationer av den. I vårt fall handlar det om hur vår insamlade data kan representera förskolläraernas tankar och erfarenheter av en pedagogiskt utformad och stimulerande inomhusmiljö. Studiens utgångspunkt blev ett tydligt syfte och frågeställningar som vi har haft i åtanke när vi arbetat fram intervjuformuläret, utfört intervjuerna och samlat in self-report. Innan vi genomförde intervjuerna och self-reporten med respondenterna utförde vi testintervju med kollegor för att se om det uppstod några oklarheter kring frågorna. Detta var även ett steg för att öka tillförlitligheten inför studien. Under intervjuerna och observationerna som utfördes på plats spelades hela intervjun in för transkribering. Transkriberingen av intervjuerna och self-reporten har färgkodats och kategoriserats utifrån nyckelbegrepp samt likheter och skillnader genom de olika frågorna. Dessa förskolor ingår i samma förskoleenhet som vi arbetar på, därför har vi haft möjlighet att titta på miljöerna för de respondenter som deltagit genom self-report vilket har gett oss möjligheten att kunna koppla ihop svaren vi fått till en visuell bild av miljön, vilket vi menar på stärker reliabiliteten. Vi har även använt oss av aktuell forskning och litteratur för att stärka reliabiliteten. Under studiens gång har vi följt Vetenskapsrådets fyra forskningsetiska principer (2017) som vi menar på ökar studiens reliabilitet och validitet.

Analys och bearbetning

När vi hade samlat in all data påbörjade vi transkriberingen. Vi samlade all data i en gemensam online mapp där vi även bearbetade den i ett online dokument. Vi påbörjade bearbetningen genom att transkribera ljudfilerna till skrift men även sammanställa self-reporten som vi fått in. Därefter började vi sammanställa respondenternas svar, fråga för fråga, i syfte att få syn på likheter och skillnader. Thornberg och Forslund Frykedal (2019, s. 48) beskriver kodning som en process där forskaren strävar efter att ta reda på vad den insamlade data handlar om och successivt utveckla kategorier och begrepp. När vår insamlade data hade sammanställts utifrån de olika intervjufrågorna fortsatte bearbetningen genom färgkodning. Vi färgmarkerade de sammanställda materialet utifrån gemensamma kategorier och nyckelbegrepp som besvarar vårt syfte och frågeställningar. Eftersom vi hade gjort ett medvetet val i vilka deltagare vi skulle intervjua utifrån deras erfarenhet ville vi även urskilja likheter och skillnader i respondenternas svar.

RESULTAT

Under detta avsnitt kommer vi presentera resultaten från datainsamlingen baserat på de sex kvalitativa intervjuer vi genomfört. Vi kommer benämna respondenterna F1-F6. Syftet med vår studie är att undersöka förskolläraernas tankar- och vad de utgår ifrån när de utformar inomhusmiljön. I resultatdelen kommer sammanställda data redovisas utifrån följande kategorier för att besvara studiens syfte och frågeställningar: rummens utformning, miljöns inflytande för barns utveckling och lärande, tillgänglighet av material och stationer, miljön som

den tredje pedagog, pedagogers resonemang kring utformningen av inomhusmiljön och hur barns intressen speglar miljöns utformning.

Rummens utformning

Utifrån våra intervjuer med förskollärarna framkommer det att utformningen av den pedagogiska inomhusmiljön bestäms av olika personer beroende på vad för inriktning förskolan har. Vid de förskolor som har Reggio Emilia filosofi framkom det att det oftast finns riktlinjer från rektorerna över hur verksamheterna skall utformas och vad den skall innehålla för material. Det skall finnas en samsyn och likhet på alla avdelningarna, en röd tråd. Pedagogerna beskriver att utöver detta kan de utforma miljön från deras egna erfarenheter, barngruppens intressen och behov samt att läroplanen har en del i hur miljöerna formas och dess innehåll.

“Vi använder Reggios filosofi om tillgängliga miljöer med ateljéverksamhet, det pågår ett arbete att se till att alla avdelningar ska erbjuda liknande miljöer på hela förskolan.”

(Förskollärare F1)

“Viss styrning samt stöttning har funnits från vår ledning, rektor. Utifrån det så utformades grunden för dessa rum utifrån den barngrupp som vi hade då och deras intressen och behov.”

(Förskollärare F3)

Här ser vi två bilder från en av förskolorna som arbetar utifrån Reggio Emilia filosofin. Okodat material i form av naturmaterial finns tillgängligt samt material till skapande. Här ser man även att pedagogerna försöker skapa “rum i rummet” med hjälp av hyllor.

“Vi utgick från vilka uttryckssätt vi tycker barnen ska ha rätt till och vad som finns som underlag i *** förskolors ställningstaganden om pedagogiska miljöer och material, vi känner oss begränsade av att inte ha tillräckligt med hyllor att placera material då vi vill ha det tydligt uppdelat som: limstation för sig, teckning för sig, lera för sig måleri för sig osv.”

(Förskollärare F1)

Ser man på de förskolor som inte är Reggio Emilia inspirerade så är det personalen som utformar de pedagogiska miljöerna efter egna tankar och erfarenheter. Dock ser vi att Läroplanen för förskolan ligger närmre till hands när man planerar miljöerna och är en grund i utformningen av lärmiljön i dessa förskolor.

En gemensam nämnare som alla förskollärarna beskrev är att de försöker dela in lärandet i olika rum eller “rum i rummen”. Dessa rum skall i första hand vara inbjudande för lek och gemenskap. Rummen är även indelade efter vilket material som passar in i rummet samt om leken har hög ljudnivå eller om leken skall kunna fortgå ostört från andra barn. En annan viktig aspekt som flertalet förskollärare tar upp är tydligheten för barnen om vad som erbjuds i de olika rummen och vilket material som finns att tillgå. Det skall vara enkelt för barnen att hitta något intressant och roligt att leka med. En förskollärare berättar att de arbetar med tydliggörande pedagogik vilket syns på hela avdelningen i form av TAKK och bildstöd. För att barnen tydligare ska se vad som finns att tillgå har de en valtavla där en bild av varje lärmiljö finns och även hur många barn som kan vara med i aktiviteten/rummet. En annan förskollärare berättar att vid nytt material presenteras detta för barnen så att de vet att det är tillgängligt, vart det finns och hur det skall användas.

“Ja alltså vi försöker tänka så här att när man kommer in på avdelningen så ska man kunna se vad man kan göra i de olika rummen. Och de skall finnas, eftersom vi är en 1–5, så skall det finnas material som tilltalar olika åldrar och olika intressen”

(Förskollärare F5)

Miljöns inflytande för barns utveckling och lärande

Förskollärarna anser att en bra lärmiljö för barnen skall vara underhållande, stimulerande, lärorik samt tydlig. När förskollärarna planerar för en ny lärmiljö har de dessa tankar med sig under hela processen. De är medvetna om vilka processer och vilket lärande de vill skapa för barnen samt vilket material som skall erbjudas.

“Om barn är understimulerade i en fattig miljö eller pedagoger som inte kan sätta ord och stötta då måste dom underhålla sig själva och då tror jag att det uppstår konflikter och att de inte vet vad de ska göra.”

(Förskollärare F2)

Att pedagogerna finns tillgängliga, stöttar och är medupptäckare i barnens lekar är en stor del i barnets utveckling och lärande. En förskollärare berättar att pedagogerna på avdelningen delar upp sig i olika rum för att inte “alla sitter och häckar i soffan”. Det är viktigt att barnen vet vart en pedagog finns, det bidrar till trygga barn. Detta medför även att det blir färre konflikter mellan barnen då pedagogerna finns nära och är tillgängliga. Flera förskollärare säger att

närvarande pedagoger är den viktigaste biten i miljön, dels för att visa hur man skall leka, dels för att hjälpa barnen att utveckla deras lekar så att de kan ta den till “nästa nivå” genom att tillföra annat material eller andra karaktärer i leken.

Tillgänglighet av material och stationer

Förskollärarnas ambition är att material skall finnas tillgängligt och att barnen skall kunna nå/plocka ner materialet själva utan att behöva fråga en vuxen om hjälp. På så vis blir barnen mer självständiga och det här skapar en trygghet i att kunna navigera bland materialet själva. Detta är något som begränsas på flertalet avdelningar då åldersspannet på barnen är mellan 1–5 år. Även på andra avdelningar där barnen är äldre blir det begränsningar då det finns barn med resursbehov. Förskollärarna uppmuntrar barnen till att plocka fram en stol för att nå till de material och leksaker som finns högre upp på hyllorna.

Här ser vi in till målarrummet. Till vänster som inte finns med på bilden finns det material som barnen lätt kan nå för att skapa. Grinden är oftast stängd för att inte de yngre barnen skall komma in och störa de äldre barnen eller förstöra deras pågående projekt.

“Tyvärr är de så att vi skulle även vilja ha papper och pennor men de måste vara i målarrummet där man kan stänga, där vi har en grind. Och då hämmar vi, tycker vi, de äldre barnen för dom kan inte gå och hämta hur dom vill eller när dom vill.”

(Förskollärare F4)

“Det har vi på hyllan för att vi har barn som river sönder, och samma med, tyvärr är det så för det är inte önskvärt, men vi har även pussel och spel på en hylla som sitter högre upp, vi skulle önska att vi kunde ha det lite lägre ner, men det har vi inte möjlighet till.”

(Förskollärare F4)

En samsyn från alla förskollärare är tydligheten i uppdelningen av rum/stationer och material. Det är viktigt att barnen vet vad som förväntas av dem kring materialet och i det rum som barnet är i vilket bidrar till självständighet. Detta genererar till utveckling och lärande för barnet. Lärmiljöernas storlek är också anpassat efter material och lek då mindre och trängre utrymmen ofta skapar konflikter. Vissa rum behöver vara enklare inredda då dessa används som vilorum för de yngsta barnen. Då behöver materialet vara enkelt att ta bort och inga stora möbler kan vara i det rummet då det skall fram med madrasser när det är dags för vilan.

“... jag tycker vi har en jättekass lärmiljö, jag skulle vilja göra jättemycket mer, men jag har inte resurser till att göra mer, jag har det jag har och det får jag använda mig utav.”

(Förskollärare F4)

“Materialet är valt utifrån det som finns att tillgå på förskolan, men vi har även en pågående diskussion i arbetslaget hur vi kan utveckla de olika miljöerna och om vi behöver köpa in annat material.”

(Förskollärare F1)

“...nu så får vi ta det material som finns på förskolan och försöka göra det bästa av det...”

(Förskollärare F1)

Ett hinder för att skapa goda lärmiljöer som tre av förskollärarna pratar om är tillgången till resurser och hur dessa används. Alla tre förskollärare berättar om samma utgångsläge, att man får ta det material som finns på förskolan. En av förskollärarna beskriver sin inomhusmiljö som “jättekass lärmiljö”.

Miljön som den tredje pedagogen

Miljön som den tredje pedagogen är något som nämns av de förskollärare som arbetar på förskolor som utgår från Reggio Emilia filosofin. Det är genom att självständigt utforska och möta ett material och på så sätt utvecklas och lära som gör att miljön agerar som den tredje pedagogen. Förskollärarna med denna inriktning berättar om okodat material och material som man kan skapa med samt användas på många olika sätt. Genom tydliga och “signalstarka” rum som talar till barnen ges utrymme till att utöva självständighet. För att kunna uppfylla detta är det viktigt att förskollärarna ser över vilken typ av material som barnen i de olika åldrarna kan behärska själva.

“Signalstarka och tydliga miljöer, barn ska veta vad och hur de kan göra i de olika rummen, rummet ska tala till dem.”

(Förskollärare F2)

Materialet finns tillgängligt för barnen att använda även utan en pedagogs hjälp. Material till att utforska teknik och fysik ser vi till vänster och till höger ser vi madrasser och kuddar på golvet samt böcker för barnen att läsa och titta i på barnets nivå.

“Vi ser miljön som den tredje pedagogen och vill att barnen ska kunna utöva självständighet i den, av denna anledning behöver vi se över vilket typ av material som barnen i de olika åldrarna kan behärska själva.”

(Förskollärare F3)

I de beskrivningar som förskollärarna ger som inte arbetar på en Reggio Emilia inspirerad förskola finner man liknande svar men pedagogerna väljer aktivt att inte benämna det som “den tredje pedagogen”. En av förskollärarna säger att det är viktigt med en tillåtande miljö för att främja leken och en annan säger att man valt ut material till vissa miljöer där man som pedagog inte behöver vara närvarande hela tiden. Samsynen är att material och miljöer är föränderliga och behöver utformas efter barnens utvecklingsnivå och intresse så att barnen har viljan att stanna kvar i en aktivitet eller lek en längre stund.

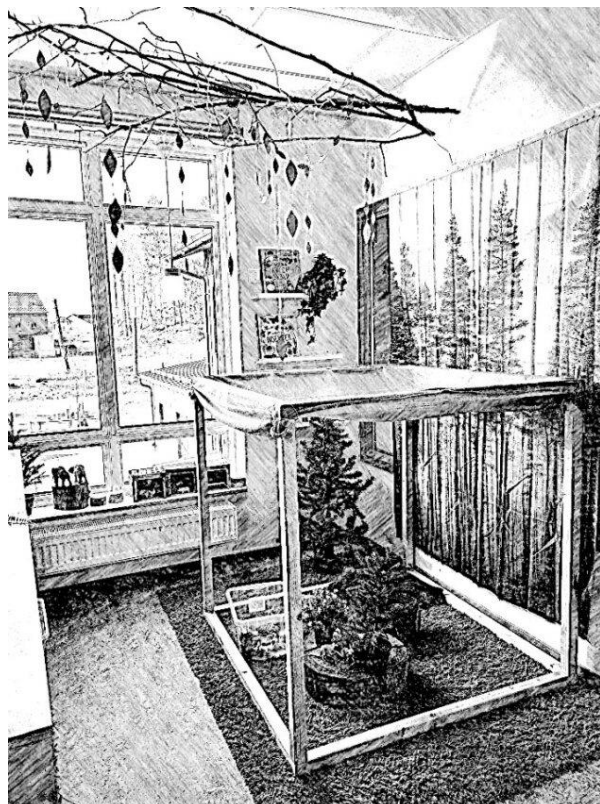
Pedagogers resonemang kring utformningen av inomhusmiljön

Flertalet av förskollärarna tycker att de har begränsat med utrymme och antal rum på avdelningen, men att de gör det bästa av situationen. En förskollärare berättar att när de små barnen sover finns det två rum kvar för de andra barnen att vistas på, pedagogerna försöker skapa rum i rummen så att barnen skall finna ro att leka. Detta medför höga ljudnivåer då många barn skall vistas i samma rum samtidigt.

“Nackdelar är kanske att vi bara har tre rum att vara i, och när dom sover har vi bara två rum. Hade ju uppskattat om det var lite mindre rum, men då jobbar vi ju med att försöka skapa rum i rummen för att barnen skall få ro att leka. Fördelar, jag vet inte, vi har ganska många nackdelar vi har mycket fönster lite väggar att möblera mot så att det är en ganska svår, det är en nybyggd förskola, så det är ganska svårt att möblera här tycker vi. Så vi använder mycket skärmväggar och

möbler för att dela av rummet. Och för att ljudvolymen blir ju ganska hög i såna här miljöer också tycker vi, trots att vi har ljudplattor.”

(Förskollärare F5)

Detta är kort från en nybyggd förskola. Här ser man stora fönster som gör det svårt att möblera. På den vänstra bilden med kuban har de hängt ett tygstycke över fönstret för att få till ett mer avskilt “rum”.

De förskollärare som arbetar utifrån Reggio Emilia filosofin berättar alla om de olika uttryckssätt som de vill kunna erbjuda barnen på avdelningen till exempel lera, konstruktion, måleri, ljusbord och rollek. Det är även viktigt att materialen har sin plats och att det är tydligt uppdelat på olika hyllor och bänkar. Två av de andra förskollärarna har liknande tankar då de arbetar mycket med tydliggörande pedagogik. Detta innebär att det finns bilder på de leksaker som skall ligga i varje låda och en likadan bild på den hyllan där lådan skall stå. Syftet är att göra det tydligt och enkelt för barnen att hitta leksaker och material men också enkelt att städa undan dem. En av förskollärarna sticker ut med sitt svar om material och placeringen av denna. Hen arbetar som så att liknande material kan finnas på olika ställen på avdelningen, till exempel dockor i stora rummet och dockvrån, lego i byggrummet och i ett annat rum. Detta för att barnen skall få fler möjligheter till att leka med samma material men på olika platser på avdelningen. Det går även bra att förflytta materialen och leksakerna till andra rum om dessa behövs i leken eller aktiviteten.

“Oberoende på ålder eller kön så skall man kunna leka i alla rum egentligen. Vi har böcker här, vi har böcker där, vi har duplo här, vi har lego där inne. Så vi försöker så att det finns möjligheter på olika ställen. Sen får dom gärna flytta runt materialet om dom vill det. Det är inte strikt att man måste ha det här leksakerna

här, behöver jag i min lek ha magneterna så får jag gå och hämta magneterna.”

(Förskollärare F4)

Förskollärarna vill ge barnen möjlighet till självständighet och valmöjlighet till att välja material och lekar själva. Detta känner förskollärarna att de inte fullt ut kan ge barnen, den största anledningen är att åldersspannet på barnen är för stort eller att det finns något barn som inte klarar av att pennor, papper med mera finns framme på grund av särskilda behov. De behöver anpassa lärmiljöerna efter så många olika åldrar och utvecklingsnivåer att det tyvärr hämmar både de äldre och yngre barnen i sin självständighet.

Barns intressen speglar miljöns utformning

Förutom pedagogernas egna erfarenheter, läroplansmål och vetenskap utgår alla från barnens intressen och tankar när de utformar lärmiljöerna.

“Observationer är det största och frågar dem äldre vad de skulle vilja ha. Vi försöker få de delaktiga så mycket som det går.”

(Förskollärare F2)

Utformningen sker genom observationer av barngruppen i deras lekar och aktiviteter samt genom dialog och samtal. Barnens inflytande har en stor roll i skapandet av miljöerna kombinerat med läroplansmål och teman.

“Vi pedagoger tolkar barnens sätt att vara och lära i miljön, för att se över de val vi gjort. Barnens sätt att vara och bli i miljön blir således en grund för hur vi förändrar och anpassar miljön, på så sätt har barnen inflytande.”

(Förskollärare F3)

Barnen ville själva möblera sofforna som på bilden för att kunna leka mer ostört innanför sofforna. Barnen tyckte även att placeringen på sofforna gör det bättre för alla när man skall titta på Pollyglutt med projektorn.

En förskollärare berättar om några barn som tyckte att sofforna i det stora lekrummet inte stod så bra. Efter att de presenterat sin idé om hur sofforna skulle stå och argumenterat för varför det blir bättre för dem i leken så fick barnen själva möblera om. Förskolläraren menar att de försöker att i den mån det går lyssna in hur barnen vill ha det på avdelningen. Det blir ett lärande i sig att se utrymmena, rummen, materialen och möblerna och hur detta kan ändras till det bättre.

“Våra rum är i ständig förändring och vi ser till barngruppens behov just nu. Våra barn är delaktiga på så sätt att vi ser va de har för intressen och försöker anpassa miljöerna efter det utifrån de resurser som vi har att tillgå.”

(Förskollärare F3)

Att miljön är föränderlig och levande är alla förskollärare överens om. Den anpassas och utvecklas efter barngruppen och efter de resurser som finns att tillhandahålla på de olika förskolorna.

DISKUSSION

I detta avsnitt diskuteras studiens metod och resultat. I diskussionen har vi utgått från resultat- och metoddelen samt tidigare forskning och teoretiska utgångspunkter.

Resultatdiskussion

Syftet med denna studie var att undersöka hur några förskollärare resonerar kring utformningen av den pedagogiska inomhusmiljön på förskolan. Vi har valt att dela in resultatdiskussionen i två rubriker utifrån vår frågeställning, *hur beskriver förskollärarna att de utformar inomhusmiljön* och *vad beskriver förskollärarna att de utgår från när de utformar inomhusmiljön?*

Förskollärarnas beskrivning kring utformningen av inomhusmiljön

Studien visar att majoriteten av förskollärarna lägger stor vikt vid barnens intressen och skapar miljöer utifrån detta samt att läroplanens olika delar även skall avspegla sig i de olika rummen/stationerna. Att ha tydliga mål i utformningen av inomhusmiljöerna tar även Björklid (2005, s. 37) upp i den tidigare forskningen. Om den skall kunna formas efter läroplanens mål behöver den vara inbjudande, tydlig och innehållsrik. Även Westerberg och Vandermaas-Peelers (2021, s. 1262) studie lyfter fram att miljön behöver vara stimulerande för att främja möjligheter till ett meningsfullt lärande för barnen. Enligt Björklid (2005, s. 37) skall förskolans inomhusmiljöer utformas efter läroplanen och dessutom locka barnen till att upptäcka och utforska. I vår studie framkommer det att respondenterna utformar miljön efter de resurser som de har att tillgå. Flertalet av våra respondenter berättar om att de får använda det material som finns att tillgå på förskolorna och att de tycker att detta inte ger en fullgod inomhusmiljö för barnen. Förskollärarna som arbetar utifrån Reggio Emilia inspirerat har viss styrning och riktning från ledningen för att avdelningarna och förskolorna i enheten ska vara likvärdiga och följa en röd tråd. Karlidağs (2021, s. 331) studie lyfter fram att miljön är viktig för barnets utveckling och att denna skall utveckla förmågor och beteenden i förskolan. Respondenterna berättar att de gör det bästa de kan med det material som finns att tillgå på förskolorna, ingen

av våra respondenter nämnde något om att miljön inte skulle kunna vara utvecklande för barnen trots det skrala material som fanns tillgängligt, det var svårigheten i att kunna utveckla miljön efter barnen och de läroplansmål som finns som respondenterna ansåg blev svårt att göra utan mer resurser. Karlidağs (2021, s. 327–342) studie lyfter fram tillgången av olika stationer på avdelningen, med variation såsom skapande, rollek, litteratur, naturvetenskap, musik och okodat material samt hur dessa variationsrika stationer kan möta barnet som individ och dess behov. I vårt resultat framgår det att respondenterna försöker dela in miljön i olika stationer eller “rum i rummen” och utforma stationer med stor variation för att möta fler barns intressen och behov.

Björklid (2005, s. 38) lyfter fram att genom utformningen av inomhusmiljön utifrån barnens intressen blir barnet som individ respekterat och kan på så sätt vara i de olika rummen på sina villkor. Resultatet visar att respondenterna anser att det är viktigt att skapa rum i rummen eller stationer så att barnen kan få leka, undersöka och integrera med barn i lugn och ro och delta i olika tempo (Nordtømme 2012, s. 318). Björklid (2005, s. 29) skriver i den tidigare forskningen att miljöfaktorerna är en viktig del i lärandet och hur individen upplever miljön är olika från person till person. I vår studie framkommer det att utformning av avdelningarna har en stor betydelse för att respondenterna skall kunna skapa goda lärmiljöer och många ser svårigheter med de lokaler som de har. Detta är något som även De Jong (1996 se Björklid 2005, s. 38) lyfter fram, att förskolelokaler bör utgå från barns perspektiv och att deras utveckling ska tas som utgångspunkt. Respondent F5 beskriver att på sin förskola, som är helt ny, är det mycket öppna ytor vilket gör det svårt att avgränsa och ge barnen lekro. Detta menar respondenten bidrar till ökade ljudnivåer vilket är en av de bidragande faktorerna som respondenten tycker gör att barnen inte kan finna lugn och ro.

Förskolläraernas utgångspunkt när de utformar inomhusmiljön

Dahlberg och Åsén (2018, s. 260) litteratur lyfter fram att synen på lärande handlar om att skapa förutsättningar genom att iscensätta sammanhang och miljöer för att barnet ska skaffa sig mer kunskap. En utgångspunkt som alla respondenter uttrycker att de utgår från är att inomhusmiljön ska signalera tydlighet, vara lärorik, stimulerande och underhållande. Genom att utforma stationer med detta som utgångspunkt behöver förskollärare även arrangera lärandesituationer genom uppduktioner som utgår från barnens intressen för att utöka deras intressen, nyfikenhet och kunskap. Karlidağs (2021, s. 333) studie visar att effektiva inlärningsmiljöer ger barn möjlighet att uttrycka sig fritt som möjliggör för barnen att aktivt delta i inlärningsprocessen. Resultatet visar även på vissa skillnader på de förskolor som har en tydlig pedagogisk inriktning och på de som inte har någon tydlig inriktning. Åberg och Lenz Taguchi (2018, s. 176) samt Vikingsen (2020, s. 30) beskriver att det är pedagogers ansvar att skapa meningsfulla sammanhang för barnen och att miljön bör vara föränderlig utifrån barnens intressen och behov. Denna syn skapar möjligheter för barnen att mötas i samspel och inspireras av varandra, som är en del av det sociokulturella perspektivet samt den proximala utvecklingszonen. De respondenter som arbetar utifrån Reggio Emilia filosofin har en röd tråd i sitt tänk när de skapar miljöerna på avdelningarna. Respondenterna har en syn på att denna röda tråd bör finnas på de andra avdelningarna på förskolan vilket ger barnen en igenkänning om de behöver vara på en annan avdelning. Respondenterna poängterar också vikten av ett rikt materialutbud för skapande och mycket okodat material på de Reggio Emilia inspirerade förskolorna. Enligt resultatet var det mycket viktigt för respondenterna på de inriktade förskolorna att barnen hade mycket material för skapande lättillgängligt och att det okodade materialet skulle gå att användas på olika sätt beroende på hur barnet ville använda det, på så sätt kan det passa barnen utifrån deras behov. Att det finns okodat material tillgängligt, estetiskt utformade miljöer och material som barnen kan arbeta med självständigt kallade våra

respondenter för *den tredje pedagogen*. Dahlberg och Åsén (2005 se Eriksson Bergström 2013, s. 17) från vår tidigare forskning skriver att de svenska förskolorna, under de senaste 20 åren, har influerats av Reggio Emilia filosofin och därav miljön som den tredje pedagogen. I vår studie framkom det att de respondenter som inte har en Reggio Emilia filosofi även använder sig utav miljön som den tredje pedagogen men att detta inte är uttalat på detta vis. Karlidağs (2021, s. 331) och Björklids (2005, s. 39) studier lyfter fram materialets tillgänglighet och vikten av att den ska vara lättåtkomlig för barnen för att uppmuntra deras självständighet. Respondenterna på dessa förskolor pratar om en tillgänglig miljö där material skall vara nåbart för barnen och även vara enkelt att använda utan att en pedagog behöver vara närvarande hela tiden.

På de förskolor som inte har en uttalad inriktning så är utformningen och pedagogernas tankar kring utförandet av lärmiljöerna inte lika målinriktade som på de förskolor med Reggio Emilia filosofi. Två av respondenterna arbetar med tydliggörande pedagogik och använder sig bland annat utav bildstöd, valtavlor och TAKK vilket skall synas och vara tillgängligt för barnen när miljöerna skapas. Barnen skall enligt respondenterna känna en tydlighet med de rum och material som erbjuds på avdelningen oavsett ålder. Trots dessa olikheter förskolorna emellan så överensstämmer det med Sandberg, Lillvist och Ärlemalm-Hagsér (2018, s. 97) som menar att förskolläraernas uppdrag handlar om att rikta barnens intresse, skapa samband, utveckla och undervisa i en miljö som främjar samtal och kunskapsutveckling. Gemensamt för alla respondenter var att barnens intressen är i fokus vid utformningen av miljöerna och att alla strävade efter att läroplansmålen skulle finnas med i de olika miljöerna.

En av frågeställningarna vi hade med oss i vårt arbete var hur förskollärarna gör för att utforma inomhusmiljön så att detta kan bidra till att barnen kommer vidare i sin utveckling och att lärmiljön bildar ett lärande. Säljö (2023, s. 122) menar att om pedagogerna skapar miljöer med hjälp av material och medforskande pedagoger i samspel med barnen ges det möjlighet till att utmana och utveckla barnen i sitt kunnande. Flera av respondenterna berättar om hur de vill att miljön skall bidra till samspel mellan barn i olika åldrar vilket resulterar i att de yngre barnen lär av de äldre barnen. Att miljön är levande och att materialet byts ut beroende på barngruppens intressen, utveckling och ålder är alla respondenter ense om. Det sociokulturella perspektivet syns i alla respondenternas svar och miljöer på så vis att interaktionerna med individer och de material som används är en viktig del i utformningen för alla. I den tidigare forskningen skriver Jensen och Kranmo (2010, s. 58) att med denna teori skapar man kunskapsbyggande och meningsskapande mellan barnen och även de vuxna. Resultatet visar att närvarande pedagoger som kan stötta, visa och utveckla lekarna är en viktig del i miljöerna för att barnen skall ta sig till "nästa nivå" enligt Förskollärare F5. Pihlgren (2017, s. 32) menar att när barnet når upp till nästa möjliga utvecklingsnivå genom samspel med någon som har högre kompetens så bidrar dessa barn eller vuxna till att nå nästa nivå, att utveckla sin proximala utvecklingszon. Respondenterna vill genom lärmiljöerna utmana barnen genom att utforma den efter deras utveckling. Genom att man utformar miljön och materialet efter barnens pågående utveckling skriver Vikingsen (2020, s. 27) främjar till ett nytt lärande. Genom att våra respondenter använder sig utav okodat material kan barnen "se" olika saker i materialet. Detta kan leda till att barnen lär av varandra och hjälps åt att använda materialet och leksakerna på helt nya sätt vilket leder till att de ger varandra ny kunskap.

Metoddiskussion

Vi planerade för att använda oss av kvalitativ metod med semistrukturerade intervjuer. Under ett av handledningstillfällena fick vi tips om att kombinera intervjuerna med samtalspromenader från vår handledare. Anderberg (2016, s. 21) beskriver att

samtalspromenader som metod är en kombination av samtal och observation där förskollärare kan inta barns perspektiv. I vårt fall ville vi inta förskollärarnas tankar kring utformningen av inomhusmiljön vilket Klerfelt (2016, s. 27) även beskriver är en metod för att närma sig lärares perspektiv för att göra deras röster hörda. Vi ansåg att denna metod var mest användbar för oss för att få en inblick i några förskollärares tankar, erfarenheter och kunskaper kring utformningen av inomhusmiljön samt om de arbetar utifrån en pedagogisk inriktning, då det kan ligga till stor grund för hur miljön utformas. Intentionen var att vi skulle intervjua tre förskollärare per student på grund av avståndet mellan oss. Två av våra tillfrågade förskollärare avböjde vår förfrågan vilket ledde till att vi fick söka efter två nya respondenter. Vår ambition var att utföra intervjuerna och observationerna med samma metod med alla respondenterna men vi fick tänka om på grund av tidsbrist. Vi studenter arbetar och studerar på heltid och det fanns inte mycket utrymme för att hitta tider som passade respondenterna. Av den anledningen utförde vi tre intervjuer med observationer och resterande tre fick vi använda oss av self-report intervjuer.

Vi hade tagit fram ett intervjuformulär som utgångspunkt med förutbestämda frågor för att hjälpa oss att hålla oss till syftet under intervjuerna och som besvarar frågeställningarna. När vi tog fram intervjuformuläret hade vi med följdfrågor, men valde senare att ta bort dem då vi ansåg att dessa bör komma naturligt beroende på respondenternas svar. Kihlström (2007, s. 231) beskriver att det är viktigt att intervjuaren har övat på frågorna och metoden innan uppgiften ska utföras. Vi kände oss bekväma med metodvalet men vi ville prova intervjufrågorna på en utomstående pedagog innan respondenterna skulle få besvara dem. Då kunde vi också få eventuell feedback på intervjufrågorna. Det som vi upplevde positivt var att self-report intervjuerna blev utförligt besvarade och respondenterna var öppna för att besvara följdfrågor i efterhand om det uppstod några oklarheter kring deras svar. Christoffersen och Johannessen (2015, s. 84) beskriver att öppna intervjuer, det vill säga öppna frågor kring ett förutbestämt tema, kan öppna upp för erfarenheter och kunskaper som gör att forskaren kan sätta sig in i respondentens perspektiv.

Vi valde att ljudinspela intervjuerna för att kunna vara mer närvarande under pågående intervju och följa respondenterna i inomhusmiljön genom observationer. Om vi hade valt att anteckna hade vi riskerat att respondenternas svar möjligtvis inte blivit helt korrekta på grund av begränsat utrymme. Genom att vi ljudinspelade de intervjuer som vi genomförde på plats blev resultaten mer tillförlitliga. Kihlström (2007, s. 51) menar att inspelade intervjuer är att föredra då man får med allt som respondenten säger och kan höra sina egna frågor. Vidare beskriver Kihlström (2007, s. 52) att det är viktigt att forskaren är lyhörd för respondenternas svar för att på så sätt kunna ställa lämpliga följdfrågor som är relevanta för studien.

Didaktiska konsekvenser

Denna studie har framkallat många intressanta diskussioner mellan oss studenter. Vi har diskuterat hur olika det ser ut på förskolorna beroende på vart i Sverige man bor och arbetar. En av oss har mer erfarenhet av Reggio Emilia filosofin medan en av oss aldrig har arbetat med den filosofin. Vi har sett många likheter i våra respondenters tankar kring utformningen av inomhusmiljöer och att barnens välbefinnande, utveckling, lärande och trivsel alltid står i fokus oavsett vilken filosofi man inspireras utav. Vidare ser vi att det framgår skillnader i respondenternas svar.

Vi hade svårt att hitta tidigare forskning kopplat till inomhusmiljö som var vårt ämne, vilket fick oss att fundera på varför inte inomhusmiljön på förskolan är intressant att forska på. Vi hittade både nationella och internationella artiklar med fokus på inomhusmiljön. Dock hade majoriteten av artiklarna fokus på andra ämnen kopplat till inomhusmiljön, exempelvis lek och

språk. Vi påträffade även nationella artiklar samt litteratur om utomhusmiljön, hur dessa skall utformas för barnens bästa och hur bra det är att vistas ute i naturen. Men vi som arbetar på förskola och har många års erfarenhet vet att största delen av barnens dag spenderas inomhus. En av våra diskussioner har handlat om en "likvärdig förskola och utbildning", vilket framgår i läroplanen, samt hur svårt det är om inte alla förskolor arbetar på samma sätt eller har samma ekonomiska förutsättningar. Vi frågade oss om det skulle kunna vara ett steg i en likvärdig förskola att alla arbetar utifrån samma filosofi eller profil och att det då skulle finnas gemensamma arbetssätt och handledning kring detta. Ser man på de respondenter som arbetar utifrån Reggio Emilia filosofin har de alla en röd tråd som de utgår ifrån vilket gör att förskolorna blir mer likvärdiga varandra samt att det finns en gemensam grund som de utgår ifrån där ledningen är delaktig. En annan diskussion som pågått mellan oss studenter under arbetets gång är barnens perspektiv i denna fråga i kombination med intervjuer av förskollärare. Det hade varit intressant att få se hur barnen använder inomhusmiljön och hur dem uppfattar den.

Våra slutsatser är att alla pedagoger gör så gott de kan av de resurser de har. Det behövs mer forskning kring inomhusmiljöerna på våra förskolor i Sverige och hur viktig dess utformning av både möbler och material är för att barnen skall utvecklas, inspireras och uppmuntras till utforskande och skapa sociala band. Pedagogerna är den viktigaste delen i barnens miljö och skall finnas där som medupptäckare och stöttelelare så att barnen får en bra utbildning i förskolan.

REFERENSER

Anderberg, E. (2016). *Skolnära forskningsmetoder*. Studentlitteratur AB.

Back, C. & Berterö, C. (2019). Interpretativ fenomenologisk analys. I Fejes, A. & Thornberg, R. (red). *Handbok i kvalitativ analys*. Upplaga 3. Liber AB, ss. 165–178.

Björklid, P. (2005). *Lärande och fysisk miljö - En kunskapsöversikt om samspelet mellan lärande och fysisk miljö i förskola och skola*. Forskning i fokus, 25. Myndigheten för skolutveckling.

[*16556 MSU Fif 25 Inl \(skolverket.se\)](#)

Christoffersen L. & Johannessen, A. (2015). *Forskningsmetoder för lärarstudenter*. Studentlitteratur AB.

Dahlberg, G. & Åsén, G. (2018). Loris Malaguzzi och den pedagogiska filosofin i Reggio Emilia. I Forssell, A. (red). *Boken om pedagogerna*. 7 upplagan. Liber AB, ss. 247–273.

Eriksson Bergström, S. (2013). *Rum, barn och pedagoger – Om möjligheter och begränsningar i förskolans fysiska miljö*. Umeå Universitet.

[*Avhandlingens titel \(diva-portal.org\)](#)

Jensen, R & Kranmo, A. (2010). *Att utforska praktiken i förskolan*. Studentlitteratur AB.

Karlıdağ, I. Ö. (2021). Creating learning environments in preschool classrooms: Perspectives of pre-service preschool teachers. *International Journal of Progressive Education*, 17 (3), ss. 327–342.

doi: 10.29329/ijpe.2021.346.21

Kihlström, S. (2007). Intervju som redskap. I Dimenäs, J. (red). *Lära till lärare: Att utveckla läraryrket, vetenskapligt förhållningssätt och vetenskaplig metodik*. Liber AB, ss. 47–56.

Kihlström, S. (2007). Uppsatsen - examensarbetet. I Dimenäs, J. (red). *Lära till lärare: Att utveckla läraryrket, vetenskapligt förhållningssätt och vetenskaplig metodik*. Liber AB, ss. 226–241.

Klerfelt, A. (2016). Samtalspromenader – en metod att närma sig andras perspektiv. I Anderberg, E. (red). *Skolnära forskningsmetoder*. Studentlitteratur AB, ss. 27–45.

Lund, A. (2024). *Lärmiljöer som medel för progression*. Natur & Kultur.

Löfdahl Hultman, A. (2021). God forskningssed – regelverk och etiska förhållningssätt. I Löfdahl Hultman, A. & Ribaeus, K. (red). *Förskollärarens metod och vetenskapsteori*. Liber AB, ss. 31–41.

Nilsson, M., Grankvist, A-K., Johansson, E., Thure, J. & Ferholt, B. (2018). *Lek, lärande och lycka - Lekande och utforskande i förskolan*. Gleerups AB.

Nordtømme, S. (2012). Place, space and materiality for pedagogy in a kindergarten. *Education Inquiry*, 3 (3), ss. 317–333.
doi: <https://doi.org/10.3402/edui.v3i3.22037>

Patel, R. & Davidsson, B. (2021). *Forskningsmetodikens grunder – att planera, genomföra och rapportera en undersökning*. Studentlitteratur AB.

Pihlgren, A-S. (2017). *Undervisning i förskolan - att skapa lärande undervisningsmiljöer*. Natur & Kultur.

Pramling Samuelsson, I. & Asplund Carlsson, M. (2014). *Det lekande lärande barnet i en utvecklingspedagogisk teori*. Liber AB.

Sandberg, A., Lillvist, A. & Årlemalm-Hagsér, E. Undervisning i olika lärmiljöer i förskolan. I Sheridan, S. & Williams, P. (red.) (2018). *Undervisning i förskolan: en kunskapsöversikt*. Skolverket.
<https://www.skolverket.se/publikationer?id=3932>

Sheridan, S., Pramling Samuelsson, I. & Johansson, E. (red.) (2009). *Barns tidiga lärande - En tvärsnittsstudie om förskolan som miljö för barns lärande*. Göteborgs Universitet.
[*Microsoft Word - BTLmanusFinal ISBN.doc \(gu.se\)](#)

Skolverket. (2018). *Läroplanen för förskolan: Lpfö 18*. Stockholm.

Säljö, R. (2014). *Lärande i praktiken – Ett sociokulturellt perspektiv*. Studentlitteratur AB.

Thornberg, R. & Forslund Frykedal, K. (2019). Grundad teori. I Fejes, A. & Thornberg, R. (red). *Handbok i kvalitativ analys*. Upplaga 3. Liber AB, ss. 44–71.

Vetenskapsrådet. (2017). *God forskningssed*. Vetenskapsrådets rapportsidan.
[God forskningssed \(vr.se\)](#)

Vikingsen, K. (2020). *Rum för lärande*. Lärarförlaget.

Westerberg, L. & V-P, M. (2021). How teachers, peers, and classroom materials support children's inquiry in a Reggio Emilia-inspired preschool. *Early Child Development and Care*, 191 (7-8), ss. 1259-1276.
doi: <https://doi.org/10.1080/03004430.2021.1881075>

Åberg, A. & Lenz Taguchi, H. (2018). *Lyssnandets pedagogik – etik och demokrati i pedagogiskt arbete*. Upplaga 2. Liber AB.

BILAGA 1

Informationsbrev

Datum 2024.02.16

Till förskollärare

Vi heter Daniela Kandic Ahlin och Sofie Walter Fröjd och studerar vår sista termin till förskolelärare vid Akademien för bibliotek, information, pedagogik och IT, på i Högskolan i Borås. Under sista terminen ska vi studenter genomföra ett examensarbete där ett valt område skall undersökas. Vi har valt att fokusera på hur förskollärare tänker kring utformningen av den pedagogiska inomhusmiljön i förskolan. Vi kommer att observera inomhusmiljön samtidigt som vi utför intervjuer med förskollärare där ljudinspelning kommer ske.

Det är viktigt att ni som förskollärare vet att vi i vår undersökning utgår ifrån de forskningsetiska principerna. Det innebär följande:

- Alla uppgifter i undersökningen kommer att behandlas med största varsamhet, så att inga obehöriga kan ta del av dem.
- De uppgifter som framkommit i undersökningen används enbart för denna undersöknings syfte.
- Alla uppgifter kring deltagarna i undersökningen kommer att vara konfidentiella. Fiktiva namn på elever, pedagoger och skola används så att allas identiteter skyddas.
- Undersökningen är frivillig och det går när som helst att avbryta deltagandet.

För att kunna genomföra undersökningen behövs ert samtycke. Vi ber er därför fylla i blanketten som följer med denna information och därefter lämna till berörd student.

Om ni har frågor och funderingar kring undersökningen kan ni nå oss på epost:

Daniela XX

Sofie XX

Med vänliga hälsningar,

Daniela Kandic Ahlin och Sofie Walter Fröjd

BILAGA 2

Datum 2024.04.26

Samtycke till insamling och behandling av uppgifter om dig

Som en del av kursen 11FB75, Examensarbete; Att utforska pedagogiskt arbete för förskollärare vid Högskolan i Borås utför vi en studie med syftet att få en uppfattning om förskollärares tankar kring utformningen av den pedagogiska inomhusmiljön i förskolan.

Vi som utför studien, Daniela Kandic Ahlin och Sofie Walter Fröjd, skulle vara tacksamma om du som förskollärare skulle vilja delta i en intervju där vi samtidigt går runt på avdelningen för observation. Intervjun kommer ljudinspelat och fotografering av miljön kan förekomma som sedan kommer att transkriberas för att resultatet. Bilderna kommer göras om och inte vara identifieringsbara.

Högskolan i Borås är personuppgiftsansvarig för behandlingen, som sker med stöd av artikel 6.1 (a) i dataskyddsförordningen (samtycke).

Uppgifterna kommer att användas av oss samt vara tillgängliga för lärarna på den aktuella kursen och centrala administratörer vid högskolan. Uppgifterna kan dock vara att betrakta som allmänna handlingar som kan komma att lämnas ut i det fall någon begär det i enlighet med offentlighetsprincipen.

Uppgifterna kommer att lagras inom EU/EES eller tredje land som EU-kommissionen beslutat har en skyddsnivå som är adekvat, dvs. tillräckligt hög enligt dataskyddsförordningen. Uppgifterna kommer att raderas när de inte längre är nödvändiga.

Resultatet av studien kommer att sammanställas i oidentifierad form och presenteras så att inga uppgifter kan spåras till dig.

Du bestämmer själv om du vill delta i studien. Det är helt frivilligt att lämna samtycke, och du kan när som helst ta tillbaka ett lämnat samtycke. Dina uppgifter kommer då inte att användas mera. På grund av lagkrav kan högskolan dock vara förhindrade att omedelbart ta bort uppgifterna.

Jag samtycker till att uppgifter om mig samlas in och behandlas enligt ovan.

Underskrift

Namnförtydligande Ort Datum

HÖGSKOLAN
I BORÅS

Samtyckesblankett för medgivande

Jag har informerats om undersökningen "Lärmiljön i förskolan – en pedagogiskt, utforskande och stimulerande inomhusmiljö" och tagit del av de forskningsetiska principer som studien vilar på. Jag vet att mitt deltagande är helt frivilligt och att deltagandet när som helst kan avbrytas. Ringa in valt alternativ.

JA, jag samtycker till att delta i undersökningen.

NEJ, jag samtycker INTE till att delta i undersökningen.

Underskrift

Namnförtydligande

Datum: _____

BILAGA 3

Intervjuformulär

1. a) Hur stor är barngruppen?
b) Vilken ålder har barnen?
c) Hur många pedagoger är ni och vilken utbildning finns i arbetslaget?
d) Hur länge har ni arbetat tillsammans i detta arbetslag?

2. I utformningen av den pedagogiska inomhusmiljön, använder ni någon särskild metod eller pedagogisk inriktning?

3. a) Finns det olika sorters rum/stationer på avdelningen?
b) Hur gick tankarna vid utformningen av dessa rum?
c) Vad brukar ni benämna dessa rum som?

4. a) Vad ligger till grund för indelningen av de olika rummen? (Gå igenom rum för rum).
b) Har ni haft några didaktiska tankar när ni skapade rummen/stationerna, i så fall vilka?
c) Finns det några pedagogiska tankar av materialet i rummen?
d) När ni väljer material till rummen, utgår ni från några praktiska skäl?
e) Vilka fördelar respektive nackdelar ser du i utformningen av rummen?

5. a) Vad ligger till grund för vilket material som ska finnas i de olika rummen?
b) Vem och i vilka sammanhang fattas dessa beslut?

6. a) Hur ser ni på barns möjligheter att bli delaktiga och få inflytande över miljön (rummen och materialet) på avdelningen?
b) Vilka faktorer upplever ni påverkar barnets möjligheter till utveckling och lärande i miljön?

Övriga reflektioner:

HÖGSKOLAN I BORÅS

Besöksadress: Allégatan 1 · Postadress: 501 90 Borås · Tfn: 033-435 40 00 · E-post: registrator@hb.se · Webb: www.hb.se